

Лоскутова Н. М. Структурні та словотворчі особливості французької й української кінематографічної термінології / Н. М. Лоскутова // Типологія мовних значень у діяхронічному та зіставному аспектах. Збірник наукових праць. – Донецьк: ДонНУ, 2012. – Вип. 25. – С. 18–29.

http://vuzlib.com.ua/articles/book/24937-Tipolog%D1%96ja_movnikh_znachen_u_/3.html

Н. М. Лоскутова

(Маріуполь)

СТРУКТУРНІ ТА СЛОВОТВОРЧІ ОСОБЛИВОСТІ ФРАНЦУЗЬКОЇ Й УКРАЇНСЬКОЇ КІНЕМАТОГРАФІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

У статті розглядаються питання формування та розвитку кінематографічної термінології у французькій та українській мовах. Зроблено спробу виявлення структурних особливостей кінотермінів та їх системного аналізу в двох неблизькоспоріднених мовах. Проводиться словотворчий аналіз термінологічної вибірки для виявлення основних способів утворення французьких та українських кінематографічних термінів.

Ключові слова: структура, термін, терміносистема, термінотворення, словотворча модель.

Н. Н. ЛОСКУТОВА. СТРУКТУРНЫЕ И СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ФРАНЦУЗСКОЙ И УКРАИНСКОЙ КИНЕМАТОГРАФИЧЕСКОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ.

В статье рассматриваются вопросы формирования и развития кинематографической терминологии во французском и украинском языках. Сделана попытка выявления структурных особенностей кинотерминов и их системного анализа в двух неблизкородственных языках. Проводится словообразовательный анализ терминологической выборки для выявления основных способов образования французских и украинских кинематографических терминов.

Ключевые слова: структура, термин, терминосистема, терминообразование, словообразовательная модель.

N. N. LOSKUTOVA. THE STRUCTURAL AND WORD-FORMATION PECULIARITIES IN FRENCH AND UKRAINIAN CINEMA TERMINOLOGY.

The present article deals with the formation and the development of cinematographic terminology in French and Ukrainian languages. An attempt to identify structural features of cinematographic terms and their analysis in the two not closely related languages is made. Analysis of terminological word-formation sample to identify the main formation methods of French and Ukrainian cinematographic terms is carried out.

Key words: structure, term, term system, term formation, word-formation model.

1. На сьогоднішній день термінологія є розділом мови, який найбільш бурхливо розвивається. Це пов'язано з тим, що розвиток науки і техніки, впровадження передових технологій та інновацій ведуть до появи нових понять, а, отже, і великої кількості термінів, які номінують ці поняття.

За останні десятиріччя проведено детальні дослідження, які дозволяють визначити місце термінів у системі мови, встановити їх сутність. На сьогодні фундаментальними дослідженнями в області термінознавства, перше за все, є роботи таких відомих радянських вчених як Б. М. Головін, Т. Л. Канделакі, Р. Ю. Кобрін, Д. С. Лотте, О. О. Реформатський, А. В. Суперанська. Багато українських термінознавців присвятили свої праці питанням функціонування термінів і терміносистем, проблемам термінотворення і терміновживання, серед них Л. А. Васенко, А. С. Д'яков, І. С. Квітко, Т. Р. Кияк, А. В. Крижанівська, Л. О. Симоненко, та ін. Не менш інтенсивно розробкою національних терміносистем та їх детальним вивченням займалися зарубіжні мовознавці, наприклад, французькі вчені Г. Дуадек, А. Мартіні, Г. Отман, О. Соважо, та ін. Проте, незважаючи на сформованість національних терміносистем, не всі з них є достатньо вивченими. Зокрема, це стосується кінематографічної термінології української мови, адже цей сегмент словникового складу дотепер ще не був об'єктом детальних і системних досліджень в українській термінологічній традиції. І вже зовсім недослідженим залишається зіставний аспект двох неспоріднених мов: української – з одного боку, французької – з іншого. Саме цим, на нашу думку, зумовлена **актуальність** проблеми.

Метою роботи є виявлення структурних особливостей кінематографічної термінології в українській мові у зіставленні з кінематографічною термінологією французької мови.

Відповідно до поставленої мети формуються наступні **завдання**:

- окреслити корпус французьких та українських кінематографічних термінів;
- класифікувати та проаналізувати французькі та українські терміни згідно з їх структурою;
- виявити спільні та відмінні риси кінематографічних термінів у французькій та українській мовах.

Об'єктом дослідження є кінематографічна термінологія у французькій та українській мовах.

Предметом виступають структура та особливості утворення французьких та українських кінематографічних термінів. Джерельною базою дослідження стали французькі та українські тлумачні словники (Великий Тлумачний словник сучасної української мови, 2003; Le Petit Larousse Illustré, 1995). Корпус французьких кінематографічних термінів налічує приблизно 1100 термінологічних одиниць, а українських – близько 750.

Наукова новизна роботи полягає в зіставленні термінологічного фонду двох неблизькоспоріднених мов, що дозволяє системно проаналізувати структуру кінематографічних термінів в українській та французькій мовах. Вважаємо, що подібне зіставлення повною мірою

сприятиме відображенню специфіки національних мов і виявленню особливих рис термінів двох іншомовних терміносистем.

2. Інтерес до кінематографічної термінології визначається динамізмом розвитку кінематографа, який став феноменом ХХ століття завдяки його універсальному характеру. Враховуючи вплив кінематографа на життя сучасної людини, стрімкість його розвитку, цікавим є вивчення корпусу кінематографічної лексики з точки зору її структури, встановлення системної організації кінолексики та її співвіднесеності з лексикою загальнонаціональної мови. Під кінематографічними термінами ми будемо розуміти терміни, які фіксують реалії кінематографічного мистецтва та кіноіндустрії, що пов'язані з виробництвом, дистрибуцією і демонстрацією кінофільмів.

Для кращого розуміння структурних особливостей кінематографічної лексики зробимо невеликий екскурс в історію кінематографа і простежимо історію формування та шлях розвитку кінотермінів у французькій та українській мовах.

2.1. Основу французької кінематографічної лексики склали предтерміни (близько 50 одиниць), що позначали поняття фотографії, оптики, хімії, механіки, ілюзіонізму, які функціонували у французькій мові задовго до офіційної дати народження кінематографа (28.12.1895). Дані терміни позначали технічні винаходи, які лягли в основу кінознімального апарату для створення рухомих зображень: *un kinescope* 'кінескоп', *une lanterne magique* 'чарівний ліхтар', *une caméra* 'камера'.

Власне кінематографічні терміни з'явилися лише через десятиліття після винаходу кінематографа і представляли собою як споконвічно французькі, так і терміни, створені на основі греко-латинських формантів (Giraud 1967 : 118-119): *un titrage* 'виготовлення і зйомка написів', *une adaptation* 'екранізація книги', *un montage* 'монтаж', *un panoramique* 'панорамування'.

До 20 років ХХ ст. у міру поширення кінематографа по всьому світу, все більшу роль починають відігравати американські кіностудії, внаслідок чого у французькій мові поширюється і адаптується велика кількість англіцизмів: *producer* 'власник кіностудії', *star* 'кінозірка', *flash* 'дуже короткий кадр', *western* 'вестерн'.

Після винаходу звукового кіно в 1927 р. у мові з'являються назви звукозаписної і звуковідтворювальної кіноапаратури: *le système de son sur pellicule* 'звуковий супровід на плівці', *le son optique* 'оптичний запис звуку', *le cinéma sonore* 'звукове кіно'.

Подальший технічний прогрес в кінематографі зумовив появу термінів, що позначають кольорову кінозйомку (1934), стереофонічне відтворення звуку (1950), стереоскопічне зображення (1952), а в останні роки – терміни, що стосуються цифрового фільмовиробництва: *le coloriage du film* 'колоризація фільму', *la projection stéréoscopique* 'стереоскопічне зображення', *le cinéma numérique* 'цифровий кінематограф', *les images de synthèse* 'синтез зображення'.

Незважаючи на те, що більшість винаходів, які мають відношення до кінематографу, було зроблено за кордоном, переважно в англomовних країнах, питома вага запозичених англiцизмiв (адаптованих i неадаптованих) невелика – близько 10 % вiд загальної кiлькостi французьких кiнематографiчних термiнiв. Це пояснюється тим, що непомiрне вживання англiцизмiв у французькiй мовi викликає численнi протести i стурбованiсть з боку лiнгвiстiв i державних властей. Створюються комiсiї з термiнологiї, якi контролюють процес появи нових слiв та шукають реальнi можливостi для вираження понять саме французькою мовою (Certa 2001 : 74).

2.2. Що стосується української кiнематографiчної термiнологiї, вона становить собою сукупнiсть термiнiв, що складається як з власне кiнематографiчних термiнiв, так i з термiнiв, запозичених iз сумiжних термiносистем (з термiносистем високорозвинених точних наук i технiки, а також з термiносистем рiзних видiв мистецтв). З моменту виникнення кiнематографа в лексицi української мови функцiонували або слова, запозиченi з французької мови, або термiни, запозиченi з російської мови, що пояснюється iсторичним моментом: до 1918 року Україна входила до складу царської Росiї i не могла розвивати власну кiноiндустрiю (Крижанiвська 1984 : 79): *кадр, кiнокамера, камера-обскура, кiнескоп, сiнематограф.*

Пiсля революцiї 1918 року i до початку 30 рокiв в Україні створюється кiлька кiностудiї i знiмається велика кiлькiсть фiльмiв. Цей перiод вiдомий як перiод українiзацiї, «золотий» перiод для нацiональної термiнологiї (Карачун 2006 : 90). Саме тодi закладаються основи української кiнематографiчної термiнологiї, з'являються такi термiни як *звуковий фiльм, розповсюдження фiльму, знiмання, освiтлювач.*

З 1930 р. керiвництвом СРСР був узятий курс на зближення нацiональних мов пiд виглядом «братерської дружби», метою якої було максимальне наближення української мови до російської шляхом внесення в українську мову багатьох коригувань у правописi, орфографiї, словотвореннi i термiнологiї (Масенко 2005 : 14). У зв'язку з цим переважна кiлькiсть українських кiнематографiчних термiнiв становили собою кальку або переклад російськомовних термiнологiчних одиниць, а також було введено багато iнтернацiоналiзмiв: *зйомки, пiдпiльне кiно, демонстрацiя, кiноепоея.*

З моменту здобуття Україною незалежностi ситуацiя мало змiнилася. Сьогодні нацiональний кiнематограф переживає кризу, не оновлюється матерiально-технiчна база кiностудiї, 98 % iнформацiйного культурного простору заповнено iноземною кiнопродукцiєю (Мазяр 2011 : 2), що спричиняє стагнацiю в сферi української термiнологiї. Українська кiнотермiнологiя не зазнала якiсних змiн, до того ж стан речей ускладнюється тим, що тепер в корпус українських кiнотермiнiв масово проникають англiцизми, до яких не завжди вдається знайти українськi вiдповiдники: *вестерн, мейнстрiм, арт-гауз, блокбастер, блоу-ап.*

Таким чином, кiнематографiчна термiнологiя французької мови знаходиться в набагато бiльш виграшному становищi порiвняно з українською кiнематографiчною термiнологiєю.

3. Розглянемо структурні особливості французької та української кінематографічної термінології. Переважна частина лінгвістів та термінознавців погоджується з тим, що утворення термінів відбувається тими ж шляхами і способами, які використовуються для збагачення словникового складу мови. Слід брати до уваги той факт, що термінологічна номінація по відношенню до лексичного складу природної мови є вторинним явищем і формується набагато пізніше загальноживаної лексики (Суперанская 1989 : 107).

Проаналізувавши корпус відібраних французьких кінотермінів, було виявлено, що за своїм складом вони поділяються на такі групи:

- прості терміни;
- похідні терміни;
- складні терміни;
- конверсивні терміни;
- телескопізми;
- аббревіатури;
- словосполучення.

Прості терміни становлять кореневі лексичні одиниці, що не підлягають подальшому морфемному членуванню. Найчастіше вони задовольняють основним вимогам, що ставляться до термінів: моносемічність, точність, логічність, системність. Завдяки стислості вони мають властивість деривативності і виступають ядром гніздового утворення термінів (Лингвистический аспект стандартизации терминологии 1993 : 48). У ролі простих термінів зазвичай виступають іменники, оскільки вони можуть іменувати не тільки об'єкти, але також якості, дії, процеси, стани. Незважаючи на переваги корневих слів, їх питома вага невелика і становить не більше 6 % від усієї кількості французьких кінематографічних термінів: *un cadre* 'кадр', *un double* 'дубль', *un effet* 'ефект', *un son* 'звук', *une grue* 'операторський кран'.

У роботах сучасних французьких лінгвістів утворення похідних і складних термінів іменується власне деривацією (*dérivation propre*), а конверсія, телескопія і аббревіація належать до невластивої деривації (*dérivation impropre*) (Халифман 1983 : 32). Афіксація є досить активним способом морфологічного термінотворення. Використання афіксів, які приєднуються до твірної основи, дозволяє створювати термінологічні одиниці з новим значенням. При цьому в дериватах можна спостерігати як правостороннє, так і лівостороннє розширення (Семен 2011 : 302), а також використання змішано-афіксального способу:

- префіксація: *une surimpression* 'багаторазове експонування', *un raccord* 'монтажне з'єднання', *une amorce* 'початковий ракорд';

- суфіксація: *un trucage* ‘трюкова зйомка’, *un vidéaste* ‘постановник відеофільмів’, *un lecteur* ‘читальна лампа’;

- префіксально-суфіксальний спосіб: *un défilement* ‘зміна кадру’, *un repiquage* ‘ретушування’, *une projection* ‘показ фільму’.

Найбільш продуктивними є префікси *a-*, *de-*, *in-*, *pro-*, *re-*, *sur-* і суфікси *-eur* (*-euse*), *-teur*, *-tion*, *-age*, *-ique*, *-al*, *-ure*, *-ment*.

Так само активним для утворення французьких кінематографічних термінів є словоскладання. Складні терміни становлять термінологічні одиниці, що складаються з об'єднаних основ декількох повнозначних слів, що з'єднуються за допомогою голосних *-o*, *-e* (терміні-композиції) або за допомогою дефіса (терміні-юкстапозиції). В якості основ можуть використовуватися як споконвічна французька лексика, так і міжнародні та запозичені терміноелементи: *audio-*, *contre-*, *syn-*, *-thèque*, *-graphie*, *-visuel*, *-logie*. Були виявлені такі моделі, за якими утворюються складні слова:

S + S (через дефіс): *un aide-accessoiriste* ‘помічник режисера’, *une caméra-stylo*, ‘кінороман’, *une bande-annonce* ‘рекламний ролик фільму’;

S + S (без дефіса): *un cinémascope* ‘широкоекранне кіно’, *une sonothèque* ‘сонотека’, *un filmographe* ‘кінознавець’;

S + Adj: *cinématographique* ‘кінематографічний’, *photogénique* ‘фотогенічний’;

S + prép + S: *un bout-à-bout* ‘повний варіант’, *une mise-en-cadre* ‘установка кадру’, *une mise-en-scène* ‘постановка фільму’.

У французькій терміносистемі кінематографа найбільш активно використовується термінологічний формант *ciné-*, який виражає одне вузьке значення і створений для потреб даної терміносистеми. *Ciné-* – це усічена форма від слова *cinéma*, яке є запозиченим давньогрецьким словом *kinema* ‘рух’. За допомогою даного терміноелементу утворено 50 одиниць, що складає 5 % від загальної кількості французьких кінематографічних термінів. Використання складених термінів дозволяє точніше відобразити нове поняття, а також вони висловлюють поглиблене знання про предмет і сприяють інтернаціоналізації цього знання (Лейчик 2007 : 53-54).

Конверсія являє собою морфолого-синтаксичний спосіб термінотворення, який передбачає створення нового терміна шляхом його переходу з однієї частини мови в іншу (Вендіна 2008 : 291). У французькій кінематографічній термінології зазвичай спостерігається перехід дієприслівників в розряд іменників і прикметників, а також перехід прикметників до розряду іменників: *un ralenti* ‘уповільнена кінозйомка’, *un mouvement accéléré* ‘прискорений рух’, *un figurant* ‘учасник масовки’.

Телескопія становить контамінацію лексичних одиниць і дозволяє створити новий термін за допомогою злиття двох слів, що виражають подібні поняття. В кінематографічній термінології французької мови найчастіше використовуються усічений початок першого слова і кінець іншого, внаслідок чого може відбуватися накладення фонем на стику двох слів: *une blaxploitation* ‘фільми для чорношкірих’, *un cinérama* ‘система панорамного кіно’, *un fanzine* ‘аматорський малотиражний кіножурнал’. Популярність телескопії обумовлена тим, що вона є проявом закону економії мовних засобів.

Ще одним проявом цього закону є використання абревіатур. У французькій кінотермінології частіше використовуються ініціальні абревіатури, що становлять скорочення, утворені з перших літер кожного компонента терміносполучення: *BOF* – *bande originale de film* ‘саундтрек до фільму’, *NB* (*N & B*) = *noir et blanc* ‘чорно-біле кіно’, *VO* – *version originale* ‘фільм мовою оригіналу’. Абревіація є досить продуктивним видом лексичної компресії (Гриш 2011 : 69), оскільки вона дозволяє звести довгі громіздкі терміни-словосполучення до милозвучного скорочення. Серед французьких кінематографічних термінів-абревіатур має місце абревіальна омонімія – коли кінотерміни-абревіатури співпадають за звучанням і за написанням зі словами загальноживаної мови: *DIRE* – *Distributeurs Indépendants Réunis Europeen* ‘Об'єднання незалежних європейських дистриб'юторів’, *BLOC* – *Bureau de Liaison des Organisations du Cinéma* ‘Бюро по зв'язках з кіноорганізаціями’.

Найактивнішим і найбільш використовуваним способом створення французьких кінематографічних термінів є синтаксичний спосіб, тобто створення термінів-словосполучень, які у своїй синтаксичній конструкції містять кілька повнозначних слів, пов'язаних підрядним зв'язком (Синякова 1974 : 18-21). Найбільш оптимальним є словосполучення, що складається з 2-3 повнозначних слів. У відібраних термінах-словосполученнях (вони становлять 38 % від загального числа французьких кінематографічних термінів) 49 % – це двокомпонентні словосполучення, 34% – трикомпонентні. Найдовші терміни-словосполучення містять 8 термінокомпонентів: *un caméraman chargé des prises de vues en extérieur* ‘оператор, відповідальний за зйомку на відкритому повітрі’ та *un interpositif noir et blanc d'après négatif couleur* ‘чорно-білий проміжний кінопозитив для копії кольорового негативу’.

Серед досліджуваних кінематографічних термінів-словосполучень було виокремлено 45 конструкцій. Найбільш продуктивними є такі моделі:

S + S: *un chef accessoiriste* ‘головний режисер’, *un cinéaste amateur* ‘режисер-аматор’;

S + prép + S: *une amorce de début* ‘пусковий ракорд’, *un arrêt sur image* ‘стоп-кадр’;

Adj + S: *une nouvelle vague* ‘нова хвиля’, *un court métrage* ‘короткометражний фільм’;

S + prép + Adj + S: *une caméra à grande vitesse* ‘високошвидкісна камера’, *un cinéma en plein air* ‘відкритий кінотеатр’;

S + Part.Prés.: *un décorateur exécutant* ‘художник-постановник’, *un écran polarisant* ‘поляризаційний екран’;

S + Part.Passé: *une caméra portée* ‘портативна камера’, *une copie rectifiée* ‘виправлена фільмокопія’.

Такими є основні структурні особливості французьких кінематографічних термінів.

4. Термінотворення українських кінематографічних термінів, маючи свої характерні особливості, загалом і в цілому використовує традиційні способи створення нових термінологічних одиниць, притаманні українській літературній мові. Українська кінолексика наведена наступними структурними типами:

- прості терміни;
- похідні терміни, утворені афіксальним способом;
- юкстапозитивні терміни;
- терміни-композиції;
- терміни-словосполучення.

Прості терміни в українській кінематографічній лексиці є термінологічними одиницями, що мають у своєму складі один корінь. Більшість українських простих кінематографічних термінів є запозиченими лексичними одиницями, що пояснюється екстралінгвістичними факторами формування української термінології кінематографа. Як і у французькій термінології кінематографа, використання простих термінів в українській кінематографічній термінології не є активним способом термінотворення. Прості кінематографічні терміни становлять всього 5,5 %, але вони зручні тим, що вони є основою для утворення похідних слів: *звук, епізод, фільм, екран*.

Більш активним морфологічним способом створення кінематографічних термінів є афіксація, яка використовується для утворення нових термінологічних одиниць як від простих термінів, так і від складних термінів. Оскільки термінотворення використовує загальні принципи українського словотворення, то в терміносистемі кінематографа використовуються традиційні словотворчі способи: префіксація, афіксація і префіксально-суфіксальний спосіб. Префікси і суфікси, приєднуючись до різних основ, дозволяють утворювати нові терміни з новою семантикою: *переозвучити, афішованій, закадровий, екранізація, кінолітописець*.

Для утворення українських кінематографічних термінів найбільш продуктивними є наступні національні та інтернаціональні афікси: *без-, за-(з-), пере-, про-, -ор(-ер), -нн(я), -ість, -ічн(-ічн-), -альн(ий, а), -ськ(ий, а)*.

Юкстапозиція дозволяє утворювати нові терміни за допомогою додавання кількох оформлених термінів або форм термінів (Морфологічна будова сучасної української мови 1975 :

б). В українській кінематографічній термінології превалюють двокомпонентні іменники-юкстапозитиви, які становлять з'єднання:

- іменник + іменник: *запис-перезапису звуку, оператор-постановник*;
- прислівник + іменник: *багатосерійність, багатоплановість*.

Прикметники-юкстапозитиви в українській терміносистемі кінематографа представлені поодинокими прикладами, в яких перший елемент є прислівником, а другий підпорядковує перший: *багатосерійній, гостросюжетність*. Всього терміни-юкстапозитиви складають 3,5 %.

У порівнянні з юкстапозитами утворення термінів-комполітів є дуже активним способом терміноутворення. Під термінами-комполітами, слідом за Л. Є. Азаровою, ми розуміємо складання основ кількох термінів, які з'єднуються за допомогою з'єднувальних елементів *-о, -е* або за допомогою прямого з'єднання основ тих слів, від яких вони утворені (Азарова 2005 : 19). Сполучення компонентів термінів-комполітів носить еліптичний характер через усичення основ термінів (Клименко 1984 : 4). Наша вибірка кінотермінів налічує 253 терміни-комполіти, що становить 33,5 % від загальної кількості термінів. В цю цифру увійшли терміни-комполіти разом з їх похідними, утвореними афіксальним способом, які здебільшого є іменниками (210 одиниць). Вони представлені такими моделями:

- складні терміни, обидві частини яких є національними основами: *звукоряд, видошукач*;
- складні терміни, першою частиною яких виступають іншомовні або інтернаціональні терміноелементи, а другою – національні основи: *стереозвучання, кінопрокат, мікроснімання*;
- складні терміни, що становлять з'єднання двох інтернаціональних терміноелементів: *кінематограф, варіоскопія, експонетр*.

Прикметники-комполіти представлені 40 термінами і представляють собою з'єднання наступних основ:

- прикметник + прикметник: *чорно-білий, візуально-акустичний*;
- прикметник + іменник: *повнометражний, ширококутний*;
- числівник + іменник: *двосерійний, трісерійний*.

Особливої уваги заслуговують комполіти, що мають у своєму складі препозитивний запозичений терміноелемент *кіно-(кіне-)*, який є ядром для утворення близько 200 термінів-комполітів в українській кінематографічній термінології. Він має високий ступінь комбінаторики і дозволяє створювати складні іменники (*кінопростір, кіномайстер*) і прикметники (*кінознімальний, кінопрокатний*), а також прислівники (*кінематографічно*) та дієслова (*кінофікувати, кінофікуватися*). Активність основоскладання в кінематографічній термінології української мови

пояснюється тим, що терміни-композиції є однозначними, неемоційними і дозволяють висловити кілька ідей в одному слові.

Більшість українських лінгвістів серед способів словотворення виділяють абрєвіацію або скорочення. На основі нашої вибірки можна констатувати, що даний спосіб практично не використовується для створення українських кінематографічних термінів, в корпусі кінолексики було виявлено не більше 10 абрєвіальних одиниць: *держкіно, укркінохроніка*. Активний спосіб словотворення в українській літературній мові не знайшов свого застосування в кінематографічній термінології, можливо, тому, що створювані абрєвіатури були незручними для вимови або важкими для запам'ятовування. Швидше за все, абрєвіація більш активно використовується для утворення ненормативних одиниць кінематографічної мови, а саме для утворення професійної лексики, яка не має точно наукового характеру і використовується в спілкуванні вузького кола фахівців.

Найбільш активним способом термінотворення в українській, як і у французькій, кінематографічній термінології є використання словосполучень, термінокомпонентами яких можуть бути прості слова і складні терміни, а також їх похідні. Завдяки об'єднанню в одне ціле декількох термінів, термінологічні словосполучення дозволяють точно і повно відобразити необхідні відмітні ознаки поняття (Лингвистический аспект стандартизации терминологии 1993 : 49). Українські кінематографічні терміни-словосполучення налічують 265 одиниць (36%) і здебільшого представлені двох- і трикомпонентними моделями. Найбільш типовими є наступні структурні моделі терміносполучень:

- іменник + іменник: *автор сценарію, гра кіноакторів*;
- прикметник + іменник: *непрофесійний кіноактор, повнометражний фільм*;
- дієслово + іменник: *вилучати кадри, вести панораму*;
- прикметник + іменник + іменник: *світлове вирішення фільму, документальний цикл фільмів*.

5. Таким чином, в терміносистемі кінематографа французької та української мов існують як загальні, так і відмінні риси. В кінематографічній термінології французької та української мов термінотворення підпорядковується загальним законам словотвору. У корпусі французьких та українських кінотермінів спостерігається активне використання похідних і складних термінів. В обох мовах найменш продуктивним способом термінотворення є використання простих термінів, а найбільш продуктивним – використання термінів-словосполучень. У той же час в українській кінематографічній термінології практично відсутні терміни-абрєвіатури, а також конверсивні й телескопічні терміни, які в термінотворенні французьких кінотермінів відіграють важливу роль. Не менш важливим є вплив екстралінгвістичних факторів, що можуть як сприяти розвитку певної терміносистеми, так і гальмувати її розвиток. У зв'язку з цим видається перспективним подальше

вивчення і зіставлення французької та української терміносистем кінематографа для виявлення їх семантичних особливостей.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Азарова Л. Є.* Складання як один із способів словотвору: монографія / Л. Є. Азарова, Н. Й. П'яст. – Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2005. – 123 с.
2. *Великий тлумачний словник сучасної української мови* / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2003 – 1440 с.
3. *Вендина Т. И.* Введение в языкознание / Т. И. Вендина. – М. : Высш. шк., 2008. – 388 с.
4. *Гриш О.* Скорочення як засіб номінації англійських терміноодиниць / О. Гриш // Філологічні науки : наук. пр. Кам'янець-Подільського ун-ту ім. Івана Огієнка. – Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори-2006», 2011. – Вип. 26. – С. 69–72.
5. *Карачун В.* Українська термінологія і репресивні бюлетені / В. Карачун // Вища освіта України. – 2006. – № 1. – С. 89–96.
6. *Клименко Н. Ф.* Словотворча структура і семантика складних слів у сучасній українській мові / Н. Ф. Клименко. – К. : Наук. думка, 1984. – 251 с.
7. *Крижанівська А. В.* Склад і структура термінологічної лексики української мови / А. В. Крижанівська, Л. О. Симоненко, Т. І. Панько та ін. – К. : Наук. думка, 1984. – 194 с.
8. *Лейчик В. М.* Терминоведение: предмет, методы, структура / В. М. Лейчик. – 3-е изд. – М. : Изд-во ЛКИ, 2007. – 256 с.
9. *Лингвистический аспект стандартизации терминологии* / В. П. Даниленко, И. Н. Волкова, Л. А. Морозова, Н. В. Новикова. – М. : Наука, 1993. – 127 с.
10. *Мазяр М.* Українське кіно : все ті ж проблеми / М. Мазяр // Кіно-театр. – 2011. – № 2. – С. 1–2.
11. *Масенко Л.* Мовна політика в УРСР: історія лінгвоциду / Л. Масенко // Урок української. – 2005. – № 9/10. – С. 13–19.
12. *Морфологічна будова сучасної української мови* / відповід. ред. М. А. Жовтобрюх. – К. : Наук. думка, 1975. – 208 с.
13. *Семен Г. Я.* Термінологія журналістики / Г. Я. Семен // Філологічні науки : наук. пр. Кам'янець-Подільського ун-ту ім. Івана Огієнка. – Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори-2006», 2011. – Вип. 26. – С. 300–303.
14. *Синякова Г. А.* Словосочетание в современном французском языке (Обзор и анализ современных лингвистических учений) / Г. А. Синякова. – Днепропетровск : Днепропетровский гос. ун-т, 1974. – 108 с.
15. *Суперанская А. В.* Общая терминология. Вопросы теории / А. В. Суперанская, Н. В. Подольская, Н. В. Васильева. – М. : Наука, 1989. – 248 с.
16. *Халифман Э. А.* Словообразование в современном французском языке : учеб. пособие для ин-тов и фак. иностр. яз. / Э. А. Халифман, Т. С. Макеева, О. В. Раевская. – М. : Высш.шк., 1983. – 128 с.
17. *Certa P.* Le français d'aujourd'hui. Une langue qui bouge / P. Certa. – Paris : Edition Balland ; Jacob-Duvernet, 2001. – 128 p.
18. *Giraud J.* Terminologie du cinema / J. Giraud // Meta : journal des traducteurs. – 1967. – V. 12. – № 4. – P. 118–124.
19. *Le Petit Larousse Illustré* : Dictionnaire encyclopédique / direction de l'ouvrage D. Péchoin, F. Demay. – Paris : Larousse, 1995. – 1784 p.